20-ter Jahrgang Nr. 12 — Jüdische Pester Zeitung. — Freitag, 27. Jänner. 1888.

Redaction u. Administration befinden sich: BUDAPEST, Waitzner-Ring Nr. 3.

Pränumerations-Preis:
Für Oesterreich-Ungarn
Ganzjährig 8 Gulden östr. W.
Halbjährig 4 Gulden östr. W.
Vierteljährig 2 Gulden östr. W.

Für's Ausland
Ganzjährig 10 Guld. — kr. ö. W.
Halbjährig 5 Guld. — kr. ö. W.
Vierteljahr. 2 Guld. 50 kr. ö. W.

Pränumerationen werden jeden Tag entgegengenommen.
Annoncen werden nach aufliegendem Tarif berechnet.

יידישע פעסטער צייטונג

פאָליטישעס אינאן. ערשיינט וואכענטליך דרימאל.

redaction u. Administration befinden sich: BUDAPEST, Waitzner-Ring Nr. 3.

Pränumerations-Preis: Für Oesterreich-Ungarn: Ganzjährig 8 Gulden östr. W. Halbjährig 4 Gulden östr. W. Vierteljährig 2 Gulden östr. W. Für's Ausland: Ganzjährig 10 Guld. — kr. ö. W. Halbjährig 5 Guld. — kr. ö. W. Vierteljahr. 2 Guld. 50 kr. ö. W. Pränumerationen werden jeden Tag entgegengenommen. Annoncen werden nach aufliegendem Tarif berechnet.

redaction u. Administration befinden sich: BUDAPEST, Waitzner-Ring Nr. 3. Pränumerations-Preis: Für Oesterreich-Ungarn: Ganzjährig 8 Gulden östr. W. Halbjährig 4 Gulden östr. W. Vierteljährig 2 Gulden östr. W. Für's Ausland: Ganzjährig 10 Guld. — kr. ö. W. Halbjährig 5 Guld. — kr. ö. W. Vierteljahr. 2 Guld. 50 kr. ö. W. Pränumerationen werden jeden Tag entgegengenommen. Annoncen werden nach aufliegendem Tarif berechnet.

גוואנציגס יאהרגאנג נר. 12 — 1888 — Erscheint wöchentlich dreimal. — בודאפעסט פרייטאג דן שבט תרמ"ח.

דער ראגנרעסס-פארשלאג

דעם אבגעארדנעטען דר. אולמאנ.

פאן דער פארלאמענטער אדרעסדעבאטע ווערט ווייטער ווי פאלגענדע צוגעשריבן:

דער פרעזידענט דר. ווידאלמאנ: דער ווידן אנגארנס איז איין אלטע געשכטע, דיא עיין ניא בלייבט, איינע נעם-אונגארישן ווידן קאמפט מיט בעפרעמדונגען פאר. דאס דיא מאגיארישן אלטכרישטן ואטצונגן איינער דרייאכטן אינדרעגונג אנטגעגנשפן ווערדן קאנען, דאס דיא ווידישע דעלעגאציאן איינעס דרייאכטן צוגעשטעמס פארדיגונג: פון דער אייסדארפונג שמאטסקיאנדר אויף גאלאנט, דעווער צוגעשאלט אים אונגארישן ווידן, שרוגט איז בוקאנגלך איין פארדיגונג דעם ערשטן שריטט קאנגרעסס. דער לעטצטערן שיינט ערלאר נור דער אייסדרוק אולאסס צו דעווער צולעקלעטצטן גענוגען צו זיין. יאהרעער דיא אנגרידן אידיאכע ווי דען טאגונג דער דורך אונגארן ערגעגנען פרעמדיגס איז אונאבהאנגיגס אן דער ווידנשאפט דוועגס לאדרעס געשלומפערט דאכטן מאג. דער קאנגרעסס דאט דיא צום לעבען גערוففן.

דיא צאהל דער ווידן, וועלכע זיך דער שפראכע אונגארנס אסטמילירן דאכטן, איז נדאכט אבער ווייס נדאכטער נאך איז דיא צאהל דער ווידן אינערהאלב דער אונגארישן ריכטונג, וועלכע זיך דעם מאגיאריזירונגס אן דעם אידעאלען בעטעדיגונגן פאלליטאמאלין אנגעשלאסען דאכטן. מאן קאן זאגן, דאס אלדע אונגארישן ווידן דערפרעמדן ווערדן קאנען. מיט וועלכן אינגאר ווידן אונגארנס לעבען עס דאס פיר לעטצטערע פעלליגס מעדר אים ערגרעיף גאנגאן געלעגען איז ווערדן אפט. דער ווידן דער דא פאן דיזן אים אין פריער דער פרייהייט איז אונגארנס אינגעלעבט — ווייל בעגנס אנפעלדלך — אבגעשטאנען עס עריכט אים לויפן דער לאנגען פרעמדלעגונג איז אינדערדרינגען געגיאנגען, ווערדן קאנען. אים אן אונגארן ווערעד אין אפפענער פריער אין פארדיגונג דערעד אינגאר אונגאר געגיאנגען, עס דאס זיך דעם מאגיאריזירונגס פאלל איז נאנז אנגעלאפפען. איז מאגיאר אנגעטרייבן אים זיין לאנגזאמערן מאג עס וועלכער ריכטונג איז מער אנגעהערן, דער נאך דעם שטעמפעל שטעמפעל דער ווידן אונגארנס ווארלטן אין פאטעגנ איך דיעזן בעטעדיגונגן נעמען איז דעם דיעזעס צוגעקלאגט דען לאנדטאג אים לעבען אים דען דעפארטען פארלאנג ווערלאנגט. דעמגעמעלט דראפט ווערלאנגט ווערדן צו פערשאפען. דיא שטרעבונגס-ריכטונגן ווידן אלטען אנגעגנען דעם ווידנטום אינגאנגס פערשאפען איז דראמטיסירטען נעמען דיא בעשלאסס דעם לאנדטאג.

פאר דעמען נעשעהנישסען נאכ עס אספעזיעל צייט א ריכטונגן אין דער מיטטע דעם אונגארישן ווידנטומס: דער נעם דער בירגן נראפפען אלטען לעדרהיזער אידאעלס. בית הלל איז בית שמאי מאכטע זיך שטעטס אונטער דען ווידן נעלטען. דער אייגן שריפט דער ווידן נעשעה דער מילדען, דער אנדערע דער שטרענגען אויפפאסונג

דיא ארגאניזאציאן דעם אונגארישן ווידנטומס אן. ער ווילל איהם דיא איטטראכט בעדייטן. דיא ער אנפעציעט איהם דאס איינקייט שטארק מאכט. דאס נור אין נעאיינשעפט ווידנטום אין אונגארן מיט עראפאלל דאסיגיגע אנשטרענגן קאנטע, וואס דער ווידנשאפט דיזעס לאנדעס נאך פעלדלט דיא ווידנשאפט דיזעס לאנדעס נאך פעלדלט דאס ווידן לאיזע. צור דאיזע דעם אין פארלענגערן ראטהזעלם נעבט עס נור אין אינצעלנס מעטעל. וועלכעס דיז נעגאלאנן נעטט דען שארף צופען. וועלכעס זיך דעם בייפאלדעס דער ארטהאדאקסן אין שמאטסקיאנדר עפפענען. אין וועלכעס דעם נעאמטען אונגארישן ווידנטומס שאן אינאפערגן אלדען ווען בייזאמען ווידנ אין אנגעגרעפפענען דאכ עס דיא נעטט נעטט אנגעגרעפפענען דאכ עס דיא נעטט ווידנ אין אפפאסטן אבלכע אבזיכט דעם הערדן דר. אולמאנ איז דעם לינבעפטען אין אינאפפאסטן ווען צור ווידנשאפטליכן ריכטונג.

דיזעס מיטטער הויפטס: קאנשטיטו-אירונג דעם נעפלאנטען קאנגרעססעס איז באזיס דעם שלחן ערוך.

וועלכער נאכטייל קאן דען נגראנגען דא-דורך ערזואכסען? מאן פרעגט אין אונגארן מיט-גלידער ארטהאדאקסער נעמיינדען. דיא אים פרי-דער נאכגעלכן לערדע צו. אבער אים דיעזן דיא אים ענען שפראך דאס ווידאכטיגע ווארט דעם לעבעדיגען נאמטעס. אלי זאלי דערי אלקים חיים. נון בוכדעטעד זיך אבער אינע דרעמטע קראפט-סע פאן ווידן. וועלכער דיא לעגערע פארם מעדר אינט אלס דער קלן. אלס דער אינטערע נעזאלט דעם ווידנטומס. אים דיא וועלכען ערגעמיטטן מיט-שטעמט דיעזע קלאפסע. אים ענען. וועלכע מיט אינטרשטעמלינגער טרעטן אן דען אלטען ואטצונ-גען דעם ווידנטומס פעסטהאלטען. אדער אים ענען. דערען דיעפאטטעמטעמען דאדען לרעגנ. דיא דנאמאנ דען מארדיגנ אנפארדערונגען דער צייט אנצופאסטען איז דיא צערגמאנ אים ווידנשאפטליכען דערארט צו נעשטאלטען. דאס ווידנטום אין ביא איינעס פערגיגנע מיט אנדערען נעטט-ווידנשאפטליכען נעטט צו שאפען בריכען; דיא אנטיארט איט נעטט שוער. טראטצדעם דיעס דאס דיפפארט-ווידנטומס: אין מ ו ר ג ס דאנדר איט אידאעל אנדר דיא ווידנשאפטליכע ארטהאדאקסע דאס דאך צוטרעפען עפנגא דאס דעבטע ווידנ דאטן דאן ווד צו מעדיגטען.

אין אנדערען לאנדערן דאגדר מאן דאס מיט-מעל צור אנגלייכונג דיעזער נעגנאטעגע עפנען אין דעם ווד שען נעגעטצע ווערדנס דער מ ע ר ח-ד י ט דיא אינגעשטרטעמטע אינאיטאט איז-דיעטט אדדי רבנס דהמות. אין נאלעיגנ דיא דער נאכפאלגע מעדיגע דער ווידנ שטעמטליכע איז ווארדע דעם מאגיאריזירונגס אין דע-נאלאיר בעגעדיגונ דאס פארדיגנט אינגעדיגט אין אין אנדערען לאנדערן. דיא דיא דעפארט מעדר אנאגאנגר צאהלט. נעטט דיעזע דען מאן אן. דאס שלעפפסס נאטירלך נעטט אים. דאס אין נאלי-צען פיעדע פארטשרטטלטנ ווידן נאר אידדעס נעשטיגען דעמען. אין דער מיטטע דער פארט-שרטטלטנ מעדרדיגס ווערדע ארטהאדאקסע ווידן א ר ח ע ם דעלינאען ווגנ נאטנדען אבער אינגאלאל נעטט עס אספעזיעל נור א ר נ נ ן אמאן. דיא דאס ווידנטום דעם מעגעפפענען לאנדעס דעפאלגנדרס.

דיעזע א ר נ נ ן אספעזיעלען פאמאן אים אונגארישן ווידנטום דערגעטטלדען. ווארע אין ווערד פערדעגטטלדעס ווערדן. דיא ווידנן אונגארנס ואטיאנען אנטער א נ נ ן דיעס צו בדיגנען. אים דיא דעבטע אייפאנגע ווערדען נור אבנגאדדיגנגע דערדר. א ר ל ד מ א ן אין ווגס אים ע ר ד ן ל א ש ן ן פרעטטנגען נעגעטטרפפן שטארלעס. דאס אייפאנגע אנט שוער דעבטע אין ווד ווארד דער דערדר אבנגאדדיגנגע ון לבבס בעגיאבבען. אבער דיא אים עס ערגעבן דאס אין מאן אאן דעם אנדערען. וועלכעס דערד דר. אולמאנ נעגעבען. ווד דעפאדדיגען אנגעדעגנ דאס אינגע נא נ פלעטטיגע פערגאלבדיגס אן דיא לאנגע דערדיגען דערגאנגען דערגאנגעגע. דאס קאנן ווגס נעגאנגען פארלאנגגאנגר נעגעבס דיא בדן-גנס לאבדע נעגעבען. דאס עד ווד צוגע אנד גידע נעמטע. ווגנ דערפארגאנגען פארנעגען אין דען דעבטע ווערד גלייבנגאבבען צו שטעלען. ער שטרעבטע — ווא אים ווגנס ווגסטרעבען נראבבאנגלעגנגן. לייטארטעגד דער ווגסטען נעמטער דעם. ערגעגלאבען קלאר ערגבנגלך איט אין דער ווגלבען אנד זערבסטלאנגסטען אבנגטס

דער ראגנרעסס-פארשלאג

דעם אבגעארדנעטען דר. אולמאנ.

פאן דער פארלאמענטער אדרעסדעבאטע ווערט ווייטער ווי פאלגענדע צוגעשריבן:

דיא דעלעגאטן דרייפאלטיגען דער ווידן אונגארנס איז איינע אלטע געשכטע, דיא עיין ניא בלייבט, איינע נעם-אונגארישן ווידן קאמפט מיט בעפרעמדונגען פאר. דאס דיא מאגיאריש אנד אבגעגרישן ואטצונגן איינער דרייאכטן אינדרעגונג אנטגעגנשפן ווערדן קאנען, דאס דיא ווידנשאפטליכע דעלעגאציאן איינעס דרייאכטן צוגעשטעמס פארדיגונג: פון דער אייסדארפונג שמאטסקיאנדר אויף גאלאנט, דעווער צוגעשאלט אים אונגארישן ווידן, שרוגט איז בוקאנגלך איין פארדיגונג דעם ערשטן שריטט קאנגרעסס. דער לעטצטערן שיינט ערלאר נור דער אייסדרוק אולאסס צו דעווער צולעקלעטצטן גענוגען צו זיין. יאהרעער דיא אנגרידן אידיאכע ווי דען טאגונג דער דורך אונגארן ערגעגנען פרעמדיגס איז אונאבהאנגיגס אן דער ווידנשאפט דוועגס לאדרעס געשלומפערט דאכטן מאג. דער קאנגרעסס דאט דיא צום לעבען גערוففן.

דיא צאהל דער ווידן, וועלכע זיך דער שפראכע אונגארנס אסטמילירן דאכטן, איז נדאכט אבער ווייס נדאכטער נאך איז דיא צאהל דער ווידן אינערהאלב דער אונגארישן ריכטונג, וועלכע זיך דעם מאגיאריזירונגס אן דעם אידעאלען בעטעדיגונגן פאלליטאמאלין אנגעשלאסען דאכטן. מאן קאן זאגן, דאס אלדע אונגארישן ווידן דערפרעמדן ווערדן קאנען. מיט וועלכן אינגאר ווידן אונגארנס לעבען עס דאס פיר לעטצטערע פעלליגס מעדר אים ערגרעיף גאנגאן געלעגען איז ווערדן אפט. דער ווידן דער דא פאן דיזן אים אין פריער דער פרייהייט איז אונגארנס אינגעלעבט — ווייל בעגנס אנפעלדלך — אבגעשטאנען עס עריכט אים לויפן דער לאנגען פרעמדלעגונג איז אינדערדרינגען געגיאנגען, ווערדן קאנען. אים אן אונגארן ווערעד אין אספענער פריער אין פארדיגונג דערעד אינגאר אונגאר געגיאנגען, עס דאס זיך דעם מאגיאריזירונגס פאלל איז נאנז אנגעלאפפען. איז מאגיאר אנגעטרייבן אים זיין לאנגזאמערן מאג עס וועלכער ריכטונג איז מער אנגעהערן, דער נאך דעם שטעמפעל שטעמפעל דער ווידן אונגארנס ווארלטן אין פאטעגנ איך דיעזן בעטעדיגונגן נעמען איז דעם דיעזעס צוגעקלאגט דען לאנדטאג אים לעבען אים דען דעפארטען פארלאנג ווערלאנגט. דעמגעמעלט דראפט ווערלאנגט ווערדן צו פערשאפען. דיא שטרעבונגס-ריכטונגן ווידן אלטען אנגעגנען דעם ווידנטומס אינגאנגס פערשאפען איז דראמטיסירטען נעמען דיא בעשלאסס דעם לאנדטאג.

פאר דעמען נעשעהנישסען נאכ עס אספעזיעל צייט א ריכטונגן אין דער מיטטע דעם אונגארישן ווידנטומס: דער נעם דער בירגן נראפפען אלטען לעדרהיזער אידאעלס. בית הלל איז בית שמאי מאכטע זיך שטעטס אונטער דען ווידן נעלטען. דער אייגן שריפט דער ווידן נעשעה דער מילדען, דער אנדערע דער שטרענגען אויפפאסונג

איינע מאכטיגע פייערזיילע שטאנד אם הימעל אונד לייכטעטע מיט ראטהער גלוטה איינע פאללע שטונ-דע הינדורך. דארויף פערבלאסעטע דיא הימעלס-ערשיינונג אונד דיא אלארמירטען ארטסבעוואהנער נינגען ווידער שלאפען. דיא לייטע פאן טעפעש-גנודא בעשפרעכען דיא הימעלסערשיינונג אלס אין פארציכען דעם קריעגעס.

* (אים וואהנזינן.) דער בים פאסטאמטע אויף דער נאדבאהן אן ווען בע-דיענסטעטע עדואדד העללער בעוואהנט מיט ווייבער 40-יאהריגען פרוא איינע וואהנונג אין דער „ליכטענאיערנאססע“. אם אונטאג קורץ נאך מיט-טערנאכט ערהאב זיך נון דיא פרוא אים אידרעס בעטעט, ערגריפ איינען צום צערשלאגען פאן קאה-לען בעשטיממטען האממער אונד פיהרטע איינען היעב נאך דעם קאפפע אידרעס שלאפענדען מאנ-נעס. דיעזער האטטע טראטץ דער שווערען פער-לעטצונג נאך דיא קראפט, אים דעם ציממער צו אילען אונד נאך הילפע צו רופען, וואהרוד דיא פרוא פאן ווייטערען טראטליכקייטען אבזעהאלטען וואהרד: שאפטער וואהרד זיא פעסטגענאמטען. דער הערבייגערופענע ארצט בעציכנעטע דיא פער-וואנדונג העללערס אלס איינע בערעקליכע אונד קאנשטאטירטע בייא דער אטטענטאטערין ניסטעס-שטארונג. בייא דעם פאליציליכען פערהאר ער-צאהלטע דיא העללער, דאסס זיא איהרען מאנ, ווייל ער העפטיג שנארכטע, נור זוע קקען וואללטע.

אויס דעם מאגאטסבעריכט

דער פאריזער „אלליאנס איז. אינזוריעלע.“

דער לעטצטע בעריכט דער „אלליאנס“ בריינגט פאלגענדעם איבער דיא פערהאלטניס סע דער רוס-סישען יודען:

עס ווערדען פארטווערינד בעריטענדע מאסס-רעגעלן גנגען דיא אזראעליטישען פרעמדען, דיא אין רוססלאנד אנאססיג זינד, נעטראפפען. שאן זייט נעריטער צייט וואהרען דיא פערדישען אזראעליטען אים טפלים אינד אומגענגנד מיט אזסזווייזונג בע-דראהט. דאך שיען דיא מאססרעגעל פערטאנט אדער פערגעסען. פאר קורצער צייט ערהיעלטען דיא טערקישען אונד פערדישען אזראעליטען, וועלכע טיפלים אונד דיא בעגאבבארטען שטארטע בעריא.ז-גען, דען בעפעהל, פאר דעם 1. פעבער 1888 דאס לאנד צו פערלאסען. דיא נאכריכט דיעזער אים-וויזונג האט זיך אים לאנדע פערבריייטט. אונד דיא ארמען יודען קאנגען נכט איינמאל איהרע פארדע-רונגען איינטרייבען. דיא שולדגער ווייגערן זיך צו

„נון, זא עיצאהרען זיא מיר נישטנס איבער דאס יעמאנד נעווייס שאן פערבעסערט פאסטווזען אין אלאבאמא.“

הענגעל אויגען לוכסטען פאר פרייד. „אך!“ ריף ער, „זיא עגמזינגען זיך זאנאר נאך אינזערע לעצ-טען וואהרט!“

„איך וואר וואהר רעכט קינדיש דאמאלס?“

„וואהרים דאס? איך פאנד דאס נכט.“

„אונד דאך!“ עגשנענעגט דאס מאדכען. „וואר דאס נכט זא דייכט אייגע איסטרעע פיר איין קינד. ווערכע זיא נבריכיכט האבען?“

„זיא צוגעגען מיר, פרייליין?“

„אייגע נאנעע וואכע לאנג. דאנן אבער זאגטן מיר מאמא, דאסס זיא רעכט האבטען.“ — זיא ערגאהטטע אונד וכטע דאס נעשפראך אויף אייגען אנדערען. נגנעגיטאנד צו לענקע. „וואללען זיא נכט אינזערע נאדען ווידער-זעהען?“ פראגטע זיא.

„רעכט גנגנע, וואר דיא אנטוארט.

„נון, דאנן האבען זיא.“ שפראך מאמא לרנ. „אבער אינזער דאך בעדיינגונג, דאסס אים נא מען נור עגליש נעשפראכען ווירד. איך האבען, זא ווערדען פעדעע, דאסס מיינע אויטשפראכע אים נגנגישען אייגנ פיעל קאיזיקע-טעגע נגוואהרען אזיט.“

(פאלגט פעגלנגנ.)

פרעגמעראציאנס-אינלאדונג.

ווייר ערגיגען אינזערע נעהרטען פרעגמעראנטען, ווערען פרעגמעראציאנס-טערמין אם 1-טען פעבער 1888 צו עגדע נעהט (וואס נאנען דיים לייר אויף אידער „אדרעסס-שליעסל“ אנגעצייגט אזיט), אידער ווערגמעראנ-ציאן נישנסט צו ערגייזען, דאמיט דיא ווייי-טערע פערזאנדונג דער בלאטטער קיינע שטאיגונ ערליידיגט.

ווייר ערגיגען אינזערע געהרטען פרעגמיטי-אנטען אונד פרייגרנד, זיך מיט אידרען צוזאמענגעטאן אז אינזערע דעלעגאציאן צו דעגען.

אויך בישטען ווייר, דיא אדרעסע דיעזרייר ווא פאללנגנ אנגעגעבען

יודישע פעסטער צייטונג

ווייטצנער-רינג נומ. 3. בודאפעסט.

Jüdische Pester Zeitung

Waitzner-Ring Nr. 3.

צוהלען, אונד דיא בעהאדרדע ניממט דיא יודען שלעכט אויף. ווען דיא דערען שוטץ אנרופען.

אנדערעדייטס האט דער פינאנצמיניסטער גע-גען דיא פרעמדען אזראעליטען ווייטגנג מאסנאה-מען נעטראפפען: אין דעקרעט דעם פינאנצמי-ניסטערס פאם 30. יוני 1887 פיהרטע איינע נייע אד-נונג אין, וועלכע דיא מערצאהל דער פרעמדען אזראעליטען אין רוסלאנד (נאהעצו 150,000 אן דער צאהל) אין איהרען עריזעדבסמיטטעלן בע-דראהט. בין יעטצט דורפטען דיא אין רוסלאנד לעבענדען פרעמדען יודען איהרען האנדעל אדער געווערבע אין דען אנטשאפטען בעטרייבען, וא דיא רוסשישען אזראעליטען ועלבסט וואהנען דור-פען. פערמיטטעלסט צאהלונג אינעם פאטענטס ערסטער, צווייטער אדער דרייטער קלאסע. דאס נייע דעקרעט שרי בט פאר. דאסס דיא פרעמדען יודען צור אינאבונג איהרעס אמטעס אדער גע-שאפטס פאר אללעס דיא עלליבנישס דעם פי-נאנצמיניסטערס אונד דעם מיניסטערס פיר אינ-סערע אנגלעגענהייטען אינהאלטן מיססן, וועלכע נור אלכען יודען ערטהיילט ווירד, דיא דאס פא-טענט ערסטער קלאסע בעצאהלען. דיעזע בע-ווילליגונ מיסס אהרלוך פאן נייעם ערבעטען אונד גענעבען ווערדען. דיעזע נייעסטע מאססרעגעל טרייפט פארעסט אللע דיעזענען, וועלכע נכט אין דער לאנד זינד, דען גנארמען ואסז דעם פא-טענטס 1. קלאסע — 1200 רובעל יאהרלוך — צו בעצאהלען: דאס הייססט, אממליכע האנדווערקער, דיא קלייגען אונד מיטטעלגאססען האנדלער אונד אللע דיעזענען, וועלכע אם האנדעל אדער דער אינדוסטריע אנגעשטעللט זינד, אונד דיא צו-מייסט פאן דער האנד אין דען מונד לעבען, וועלכסט דען וואהللאבענדען קייפלייטען דורפטען עס שווער פאللען. דיא נעפאהרעטע בערעכטיגונ אין דער גנגנבעגנגן צייט צו ערللאנגען. וואס דיעזעס דע-קרעט אינגן זא בעזאנדערס ערנסטען כאראקטער נכטס. אינזט, דאסס עס אינסטרוקקלך בעפיעللט, דאסס דיא אזראעליטישען פרעמדען, וועלכע אין רוסللאנד אינע אינזיסטייץ, אין נעשאפט פיה-רען אדער אין נעווערבע אינסאבען, אהנע דיא ערפאהרדערליכע בעווילליגונ ערהאלטען אונד דאס פאטענט 1. קלאסע ערللענט צו האבען, אינגנ-בللקלך פאס רוסישען נגכטס נגשפרכען ווער-דען ווירדען; דער נכבראאר אינער יעדען פאיינען ווירד אייף דיא שטרגנגע האנדהאבונג דיעזער מאססרעגעלן צו אכטען האבען.

דיא פאן דער דעגערונג נעטראפפענען מאסס-רעגעלן, אם דיא צאהל דער יודישען שטודענטען הערابצוזעטצען, מאכטן דיא פאמיליען ווהר בע-ווארגט. אינע נראססע אנצאהל יונגער לייטע האט איהרע שטודיען בעגאנגען, אהנע זיא פארטעטצען צו קאننען. צו אللم, אם אין הנדווערק צו ער-לערנען, צו ארם, אם אם אינסצ-יאנדערן, ווכען דיא דורך אللע מיטטעל אונד וועגע איהרע לערנבעגיר-דע אונד אידר פערللאנגען נאך נייטטער ארבייט צו בעפריידיגען.

קאָנקורז.

אין דער אייט. ארטהראדאקסען אייד. גמיינדע צו טירנוי איט דיא שטעللע איינעס בעל תפילה וקורא. שוחט ובודק ומנקר מיט דעם יאהרגע-גראהלטע פאן **300** פל. אונד האלבער שחיטה צו בעזעטצען. רעפלעקטירענדע וואللען בין 10-טען פעבער ד. י. איהרע קבלות פאן אירטהראקסען גדולי ישראל אממטס צייגנעסס אבער איהרע בין-הגיינג ווירקאמקייט אונד אבער פאמיליענשטאנד אן דען נעפעלרטיגטען איינזענדען אין בן תורה ווירד בעפאהרצונט. שפעזען ווערדען נור דעם אקצעפטירטען פערזענען.

Tyrnau, im Jänner 1888.

JACOB MANNHEIM, Präses.

Eigenthümer: Witwe M. REIS. Herausgeber und verantwortlicher Redacteur: M. SZABOLCSI. Budapest, Druck von Sam. Markus. Andrassystrasse Nr. 12.

נעשאפטסבעריכט.

נעטריידע-נעשאפט. ווייצען וואר נעפעזען וועגנ צו פארסט נעגראכט. דיא קויפלוסט ווארט מעס. — פרייזע וארען אם 7 פר. בילינען.

ווייצען, פרייס: 100 קילאגראמס 80.5 קילאגראמס 7.45 נור, 200 מעטערצ 80.5 קילא 7.35 נור, 100 מטרצ. 80, קילא 7,35 נור. 100 מעטערצענ 78.5 קילא 7.20 נור, מעטער-מאדען 100 מעטערצענ, 80, קילא 7.30 נולד. — 100 מעטער-צענטנער 78,8 קילא 7.15 נ ודען, 100 מטצ, 77.3 קילא 7.20 נול. 100 מטרצ 79 קילא 7.20 נולדען.— ווייסענבורגער 2000 מעטער-צענ 78.8 קילא 7.35 נור, באטשקאער 400 מעטערצ 78,3 קילא 7.40 נולדען (אللעס פער 3 מאנאטע.)

מארן 5,55 — 5.75 נור.

נערסטע, פוסטער-וואארע 5,25 — 5.50 נור, מאלץ 6,90 — 7,25 נולד.

קוקורוזן 5,70 — 6.40 נול.

האפער. 5.45 — 5,70 נור.

דיא אמטליכען נעטריידע-נאטירונגען דער היעזיגען מארגהאللע זינד: ווייצען:

קוואל.	באפשקאער: fl.kr.	fl.kr.	פעסטער-מארקט: fl.kr.	fl.kr.	פרייס: fl.kr.
78 קילא	7.05 — 7.10	6 — 7.95	7.10 — 7.05	7.——7,05
79 „	7.2 —7.15	7.10 — 7.05	7.20—7.15	7,15 — 7,10
80 „	7.30 — 7.25	7.20 — 7.15	—.— —.—	7,25 — 7.20
81 „	7.40 — 7.35	—.— —.—	—.— —.—	7,35 — 7.30
—	—.— —.—	—.— —.—	—.— —.—	—.— —.—

טערמינע-נעשעפט. ווייצען פער פרייס-יאהר 7,45 — 7,47 נולד. האפער פער פרייס-יאהר 5,74 — 5,76 נור. קוקורוץ פער מאי-יוני 1888, 5,90—5.92 נורד.

רעפס. (קאהל) פער סעפטעמבער-אקטאבער 1888 10.50—10.75 נולד.

פרעסבורגער שלאכטפיעהמארקט. דער אויפטריעב איין דעם פרעסבורגער פיעהמארקט פאם 23. ד. מ. בעפרונ 1283 ששיק. דאפאן ווארען 1128 אונגאריש, 155 דייטשע אונד 65 נאליציש. דיא פרייז ווארען: אונגארישע .50— 60, נולד. דייטשע 53 — 62, נולד אונד נאליציש — נול. (אللעס פער 100 קילא.)

ווייגער פרייז.

ווייצען פער מאי-יוני 7.80—7.85 נולד. פער פרייס יאהר 7,75—7.80 נול.

מארן אונגארישע 71—73 קילא 6,15 6,25 נור.

קוקורוץ אונג. 6.30 0,30 נולדען.

האפער אונגארישער 5,70 — 5.85 נ ודען פער מעטער-צענטער.

ריבאר 29,50 — 30, נולד. פער מטצ.

שפיריטוס 26,50—26,25 נורד. פער 10000 ליטער פרצענט.

ווייגער שלאכטפיעהמארקט

דער אויפטריעב אויף דעם ווייגער שלאכט-פיעהמארקט אם 25-טען ד. מ. בעפרונ 3354 ששיק. דאפאן ווארען 318 אונגארישע, 809 פאלנישע אונד 1613 דייטשע. דיא פרייזע שווארען מיט בט. 800 קילאגראמס: אונגארישע מאסס-אפסען 49 — 60. נולד. פאלנישע 49. — 57, נולד. אונד דייטשע 50. — 61 נולד.

דער וויסנגעבער אונד פערזאנטווארטליכער רעדאקטאר

מ. סזאבאלטשי

פרעגמעראציאנס-אינלאדונג.

ווייר ערזוכען אונזערע געהרטען פרעגמעראנטען, ווערען פרעגמעראציאנס-טערמין אם 1-טען פעבער 1888 צו עגדע נעהט (וואס נאנען דייס לייר אויף אידער „אדרעסס-שליעסל“ אנגעצייגט אזיט), אידער ווערגמעראנ-ציאן נישנסט צו ערגייזען, דאמיט דיא ווייי-טערע פערזאנדונג דער בלאטטער קיינע שטאיגונ ערליידיגט.

ווייר ערזוכען אונזערע געהרטען פרעגמיטי-אנטען אונד פרייגרנד, זיך מיט אידרען צוזאמענגעטאן אז אינזערע דעלעגאציאן צו דעגען.

אויך בישטען ווייר, דיא אדרעסע דיעזרייר ווא פאللנגנ אנגעגעבען

יודישע פעסטער צייטונג

ווייטצנער-רינג נומ. 3. בודאפעסט.

Jüdische Pester Zeitung

Waitzner-Ring Nr. 3.

איין ראטהאָרישער

קאָנסטאַרילאַראַט א. אינטערוויטאַטספּראָפעסאָר נעגען דען אַנטיסעמיטיסמוס.

אין אינערער מאָנאַרכיע-נומער בראַכטען ווי איינען קורצען אויסצוג אויס דער בראָשירע „אַנטיסעמיטיזם בעשטרעבונגען אין דער סאָציאַלדעמאָקראַטיע“, דיעזער בראָשירע יעלבע פאָם אינטערנאַציאָנאַלען אינטערפּאַרלאַמענטאַרישן קאָנגרעס אין בודאַפּעסט. שאַפט זיך אַן אַלצבורג פעראַפּעסאָר אין אַלצבורג, אַלס אַ ווערטפאָלער מיטגליד פון דער אונגאַרישער אַקאַדעמיע פון ווישענשאַפטן, אַ אַרבעט אויף דער אונגאַרישער שפּראַך, אַ אַרבעט אויף דער דייטשער שפּראַך, אַ אַרבעט אויף דער פראַנצויזישער שפּראַך, אַ אַרבעט אויף דער ענגלישער שפּראַך, אַ אַרבעט אויף דער איטאַליענישער שפּראַך, אַ אַרבעט אויף דער רוסישער שפּראַך, אַ אַרבעט אויף דער פּאָלנישער שפּראַך, אַ אַרבעט אויף דער בעהמישער שפּראַך, אַ אַרבעט אויף דער אונגאַרישער שפּראַך, אַ אַרבעט אויף דער אַלבאַנ

וואטלעכען נכסים וועגען אלס ארטהאראלס ווי; אבער אויך אומגעקעהרט נכסים עס מיטגליעדער דער אינען ארעי דער אנדערען רעפארמגעמינדע, וועלכע דיא רעליגיאן שטרענג בעאכטסטן.

אונד ווילל מאן דאס רעכט דער מאיאר-טאט געלטענד מאכען, דא שפרינגט אויך דיעזע פיר דיא גרונדלאגע דעס שלחן ערוך. דיא שטאטס-קוא-געמינדען שטעהען יא אהנערען אויף דיעזע באזיס, אונד עס איזט אללגעמיין בעקאנגט, דאסס זיא זיך פאן דען ארטהאראקסען געמיינדען ווי אינוא-פערנג אונטערשיידען, אלס זיא זיך ניכט ארטהא-דאקס נענענען. יאאס זיא ערדאר אין יזאהרהייט זיך. אללא צוייא פארטיען — דיא ארטהאראקסע אונד דיא שטאטסקוא — שטעהען אויף גרונדלאגע דעס שולחן ערוך. דיעזע צוייא פארטיען זאללן זיך דיא נעאלאגע פארטיא אין רעליגיאוער ריקסיכט נאכן אונטערארדנען. יזענן זיא ניכט לייגנען ווילל, דאסס צוייא מעהר זיא, אלס איינס. דיעזע מעהרהייט מוסס רעכנונג געטראגען ווערדען, יזענן מאן עס — זיא אהנע אללען צווייפעל הערר הר. אללמאן — מיט דער איינזיכט עיגנסט מיינס, זי-נאנאל אונד רישעלל זאלל דאס אונגארישע יודענ-טהום דאס קאנזרוואטיפע נעפראגט טראגען. דאס פרייוואט אונד פאמיליענלעבען אין רעליגיאוער בע-צייהונג צו קאנזרארדען, זא אנגעהרצונג איזט קיין יודע אין אונגארן, מאנע ער אויך נאר זא ארטהא-דאקס זיין. דאסס דער ארטהאראקסע יודע אויך פערגעדען מיט דעם נעטז-רעליגיאוס יודענזיך ניכט פערשוויאגען, דאסס ער ביא דעם נעאלאגען נכסס עססען ווייטר אונד דערליטען מעהר, דאס איזט זי-כער. אבער דאס איזט אויך אללדינגס, אונד דאס לאססט זיך ניכט אנדערען, זא לאנגע עס לייבט אונ-טער אונס ניכט, דיא זיך אבער דיא רעליגיאוס פארשרייבען אפפענבארליך דיעזע אונגע יודע נאטהיוערנעהמען אפפענטליך דיעזע פארשרי-בען פערלעבען.

דעם נכסס שטרענגליבען יודען קאנן עס יא נאנץ גלייכגילטיג זיין, אב דער אלמעמאר אין דער מעסע דער וואנאנג שטעהט, דער הארט אין דער נאהע דער בעיעפלאגע, אב דיעזע אדער יענע נעבעטע רעציטירט ווערדען אא. ו. זי.

יזענן צוגלייך מיט דעם פארשלאג איינעס קאנגרעססעס אנגעקניפפט ווערדען ווייר. דאסס אין רעליגיאוס פראגען קיינע ווייטערונג שטאטס-פערדען זאלל. דא דיא גרונדלאגע דעס שלחן ערוך אללין מאסגעבענד אין רעליגיאוער בע-צייהונג אנערקאנגט ווייר. דאנן איזט אויכסס פארהאנדען. דאסס דיעזע פארשלאג צוגלייך מיט דער אינשטיגאציאן דעס דערן גלייכען אונד דער אינגאנגען ווייר.

אין אסטערריייכ שען אבגע-אארדנעטענהייז בעגאנגען יאהרע אין קאנפע-סיאנעללעס שולגעזעטץ, נאך דיעזעם מוסטער אזאלל דיא ליטעראטור דער שולען אין אס-טערריייך אין דיא האנדע דער גייסטליכען געלעגען ווערדען, זא דאסס דיא נעטז אלטע צייט דעם עזיאיטסמוס צו נייגען לעבען ערוואכען קאנגי-טע. דאס יזאדע אבער איינע אנדערע דערגלייכ דער פערפאססונג. יזאצו נאך אסטער-ריייכישען נעזעטצע דיא איזפאכט מאיאר טאט אים אבגאהרדנעטענהייז נכסס נעגעבען, זעהרען איינע צווייטהייל מאיאר טאט אבהאנדענדיג איזט. יזעל-כע האפפענטליך דער רוהרבריכסטעע אנטראגשטעל-לער פיר זיין נעזעטץ נכסס פינדען ווירד.

אים אבגעאהרדנעטענהייז דעם דייטשען ריייכסטאגע נאך עס פארגעטעלען ווייר-דער איינמאל איינע פאלען-דעבאטטע, דער פאליטישע אבגעארדנעטע יאוזעפ קרא-האטטע דען אנטערריכטסמיניסטער יזעזען דער אבשאפפונג דער פאלגישען אונטערריכטסשפראכע אין פאלגע אונד דיא אבשאפפונג אונטערפעללונגס-דער מיניסטער אנטיארטעטע. דעם זיא געשעהען אים דיא פאלגישען אונטערטהאנען פריינסטעם מיט דער דייטשען שפראכע פערטרוען צו מאכען. דא-מיט זיא מעהר אלס בזוהער אן דעם אפפענטליכען לעבען טהיילנעהמען קאנגען. — עס געשעאן זיך אייגע הוצייג דעאטטע אן ווערדער דיא דייגי-דונג פאן דען פאלגע דעפטע אנגעריפפען ווערדע. אבגי שטאבלעיוסקיאטטע: דאס פער-מאט דער פאלגישען אונטערריכטסשפראכע איזט נור מיט דען ריכטיגען גוטיאכטען פערגלייכ-בארי. ווייר יאללען דעבער נאר קיינען רעליגיאוס-אונטערריכט אלס אייגען דייטש-שפראכיגען. אין דעמעם יזענע שפראכען איזט דיא אונטערען פארגע-שען דעגענד, אויך דיא הארט אויס הערלט אייגע דערע אין יזעלבער ער יאוטע: אין מיינע קאנן קיים בעפאשטעהען. ווייל עס יאוטט אונטערייפליך יזאיין, דאסס דיא דעגעדען אייגען ווייסטען מיטיל דער בעפאלקערונג דיא פאלגען אין אללען אייפרונגען. פער-יזעטצט. מיט יזעלבען נעפיהלען אלל דאס פעפטע (פאגיטיג) אדעגע-הארפס אין דען קאמפף צוגעהען יזענן עס צוגיהיג יא מיטראגי-רעלט ווייר?

דר. איללמאן — דאס אונגארישע יודענטהום נאך אויססען אייגע מאכט בילדע, מיט דער מאן רעכנען מוסס; אונד נאך אנגען ווירד דאס אונגארישע יודע-טהום דען געוויסס האך אנזשלאגענען ווערטה דער יודישען אלטערטהיומליכקייט בעזאלטען.

צור לאגע.

דיא בולגארישע פראגע שטעהט גענויא דארען, ווא זיא אם טאגע דער טהראנבעשטי-גונג דעס פירסטען פערדינאנד נעשטאנדען, אונד דיא ריכטיגע ריכטונג ען ווי בזו יעטצט נאך אומסטר נכסס בעגעהרען. עס ליעגען אים גע-גענוואיל מאנליך נייע נאכריכטען אין, אים יזעל-בען צו עיזעהען אויזט, דאסס רוסלאנד זיך אויף דען גראססען קריעג פארבעיטעט.

דיא קאלישע צייטונג מעלדעט, דאסס דאס רוסיסיש-קייקאוישע קאפפס דען מאטשבע-פעהל גענען אסטערריייך-אונגארן עהרהאלטען האבע.

אנפאנגס פעבער — זא טעלעגראפיט מאן אים פעטערסבורג בריכט-פערגעס אין דער רוס-סישען רעזידענצשטאדט אייגע גראססע קאנפע-רענץ דער פיהרער דער מאבי-לייזונגס-אבטהיילונגען שטאבס. מיסטעלסט מאגעסבעפעל יזאיזדע אנגעארדנעט. דאס מאטעריאל צור מאבילי-זאציאן פארצוגעריכטען אויר אים-יזאריעטע.

אים קאנסטאנטינאפעל יזייזר בעריכטעט: דיא טירקישע רעגיערונג האט פאן אדרינאפעל אין רוסלאנד נאכריכטען אבער דיא הארטעגען מיליטאריישען בעיעגונגען עהרהאל-טען, יזעלבע דיא קריעגעריישע שטיטי-מונג דער רוסיסישען רעגיערונג בעגעגנען אויר הינגעגען. דאסס דיא קריעגספארבעריטונגען רוסלאנדס זא גראסס זיזד, דאסס מאן דיעזעלבען נכסס אלס שוטץ-אדער פארזיכטס- ואיזעהן עהער אלס אייגען אייגען אנגריפפ בעזייכנען מוסס.

צור טאגעסגעשיכטע.

אים יזענגאריישען אבגעארד-נעטענהייז יזאיזדע דאס נעזעטץ צור בעגרעגונג דער ריעליגיאנס-פרעיהייט אונד דער אבשאפפונג דער פאלגישען אונטערריכטסמיניסטעריעס אונד אין אונגארן אין אלגעמיינען אנגענאמען. דיעזעס גאנץ אונד גאר אין אלגעמיינען אנגענאמען. דיעזעס נעזעטץ

נייע ביכער.

„הא ש כ ו ל" (ענציקלאפעדיע.) אינטער דיעזעם טיטעל האט אן וואר שוי א איין אילוסטרירטעם העב ר אישעס לעקסי-קאן צו ערשיינען בעגאנגען, וועלכעס אללע וויסענסווערהטען גענעגשטאנדע נאך דעם אב בע-האנדעלט אונד דיא יידישע ליטעראטור, אוויע דיא פערהאלטעסעט דעם יודענטהומס איבערהויפט אם איספיהרלעכסטען בעריקקוויסטינג.

נאך דעם אינו פארלינגערטן פראשפעקט קאנגען ווער שאן יעמצט אנגן, דאסס מאן עס הייער מיט איינעם גראסאנגעלעגטען, הערפאר-ראגנדען ווערקע צו טהון האט, וועלכעס דער יידישען ליטע-ראטור צור צierדע גערייכען ווירד. וואהל בעגינטצט דיא רעדאקציאן דעם „האשבול" דיא ביזהער ער-שיענענען דייטשען לעקסיקא פאן בראקההווז אונד מייער, אבער זיא קאנן דיעס נאטירגעמאסס ניכט דארט טהון, ווא עס זיך אים שפעציפיש יידישע פערזאגען אונד דינגע האנדעלט, דא מייער, ב׳ראקק-הויז אונד דיא אנדערען אבער דאס איינע נור ווי-ניג, אבער דאס אנדערע גאר ניכטס ליעפערן.

ווער נעבען הייער פאלגענדע פראבע איים „האשבול":

ר׳ אבהו (Abahu), שם אמורא בארץ ישראל, עמו נתחם פרק חומן השני של האמוראים. הי בסוף המאה הראשונה לאלף החמישי. תלמיד של ר׳ יוחנן שאהב אותו מאד וקרא אותו בני (ירושלמי ברכות פרק היה קורא הלכה א) והיה חבורו של ר׳ אמי ור׳ אסי. אם כי לא השיג מדרגת רבותיו בתורה, אבל מטרתו רמה ונשגבה ממטרת החכמים שהיו בזמני. בחכמת ההלכה הלך לאט ברוח השכל והתבונן ולא הלך אחר הפלפולים. הוא ידע היטיב לשון יונית וחכמתה. ובגלל חכמתו ותבונות נפשו היקרות היה נכבד מאד בעיני בני דורו, כי ידע ללכת לרוח הזמן ולאחד תורה וחכמה. ועליו אמרו (קהלת רבה פ״ז) טוב אשר תאחז זה בתורה והלכה גם מזה ממקרא וחכמה אל תנח ידך כנון ר׳ אבהו דקיסרין. בחכמתו הרבה עלתה בידו פעמים רבות להראות להמתיכחים עמו אמתת יסודי היהדות ושהרת אמונתה. הדרת פניו ועשרו שרכש לו ממלאכת אירג צעיפי נשים (ירושלמי בבא מציעא סוף פ״ד) וחכמתו הגדולה הועילו לו למציא חן בעיני פקידי ממשלת רומא וביחוד בעיני אנטיפאטוס נציב רומא ששיב בקיסרין. — היהודים והיהדות היו בעת ההיא לשיחה בפי צוררים הרומאים, אשר על כל פתיחתא דאיבא רבה (״ז) כי הרומאים היו מכניסים גמל מעופף שחורים לבתי קרקאות שלהם (Circus) ואלו לאלו שואלים: מדוע לבוש הגמל בגדי אבל? יען כי היהודים שומרי שבועת הם—ענה המלוצץ— אין להם ירק ואוכלים החוחים של הגמלים האומללים, ולכן הוא מתאבל. בימיו ירד בכוד הנשיא פלאים, עד שהנשיא רבן גמליאל ברבי הרביעי פנה אל ר׳ אבהו בשאלתו אם מיתר לירד לירדו, והוא אסר לו גם המיתר. מפני כי רבי קטן בתורה היה והוכרח ר״א לנדרו (ירושלמי עז פ״א ה״א). ולכן השתדל בכל עוז לפאר ולרומם את היהדות והנשיאים העומדים בראשה. הוא היה עניו גדול ונוח לבריות. ואף שר׳ יוחנן סמכו לרב (ירושלמי בכורים ה״ג) בכל זאת לא קבל עליו משרת ראש הישיבה בקיסרין, והראה לרבנן על ר׳ אבא דמן עכו שהיה עני גדול ואמר דהם הלא יש לכם גדול ממני. ביחד עם ר׳ אבא זה למד לתלמידים בישיבת קיסרין, אם כי מצאנוהו יושב ודורש גם בישיבות אחרות: בדרום, בכצרה ובאלכסנדריא של מצרים. אולם בעבור עוותותו לא היה הנף במקום שהאמת דורשת להיות איש ולגלות דעתו בלי משוא פנים. בלי ספק היה רע עליו מעשי בעלי ההווות שהוציאו מפלפוליהם תולדות הלכה למעשה. לכן אמר שאלה הפלפולים לפעמים לא נאמרו כי אם למשא ומתן אבל לא להוראה (ירושלמי בלאים פ״ד ה״ב). וכן במקום שהיה נדרש לטובת בני אדם הנופלים לעשות קולא בדבר איסור (ירושלמי שבת פרק יז ה״ב) או שהיה צורך להציל מהפסד ולחיים על ממונם של ישראל (ירושלמי מ״ע קטן פ״ב) לא חחביא דעתו בסתר לבבו ולא ירא להוראות היתר בדבר אף בהתנגד לחכמים אחרים דור דורו ח״ו). ביחוד עשה לו שם בויכוחו בדת, ובגללם שנאוהו אויביה תכיות שנאה עד אשר פעם אחת השקוהו סם מות, ורק ר׳ אמי ור׳ אסי חבריו הצילו משחת נפשו (עז כ״ח). אילם רבים מתנגדיו אהבוהו וכבדוהו מאד עד שעשו את ר׳ ספרא חפשי ממס רק מפני שר׳ אבהו העיד עליו כי אדם גדול הוא (שם ד׳). בלי ספק היה גם הוא מן המתקנים שהתקינו בימיו לאמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד אחר הפסוק שמע ישראל בקריאת שמע של שחרית וערבית בקול רם מפני תרעומת המינים (פסחים נ״ו) ביחד עם ר׳ אמי ור׳ אסי נזר על הכיתים והשומרונים שיהיה יינם יין נסך, כי נגלה שמוכרים לישראל יין שהוקדש לע״ז: הגזירה הזאת כבר נזרו עליהם החכמים שלפניהם, אילם אינהו נזרו ולא קבלו מיניהו ואתו ר׳ אבהו ור׳ אמי ור׳ אסי וקבלו מיניהו (חולין ו׳). חבריו אהבוהו וכבדוהו מאד בגלל תכונות נפשו היקרות ועניות רוחו. מדעתו כי נחיץ היה בזמני לדרוש ולדעת יונית, כי מצב המדיני היה דורש לישא ולתן עם העמים אשר ישבו אתם ולעסוק עמם בלשונם. על כן ראה ר״א נכון לפניו לקנות לו שלמות בלשון הזה, וילמד גם את בתו יונית באמרו שתכשיט הוא לה ורבי רבו התיר לו זאת (ירושלמי פאה פ״א ה״א). בגלל חכמתו היה נכבד מאד בעיני נציב רומא, ועל כן פני אליו חבריו פעמים רבות לחיות המלוץ בעדם לפני הנציב בקיסרין (ירושלמי מגילה פ״ג ה״ב). ממדותיו היקרות היו: לחבוב גם על פחות שבפחותים בעל אדם גדול, אף בעבור דבר אחד טוב שנמצא בו (ירושלמי תענית פ״א הלכה ד׳). ובגלל חכמתו ומדותיו ותכונות נפשו היקרות, כי כך כבדוהו חבריו עד שלא העירו לו גם על שגיאותיו (ימא דף ע״ג ע״א). ביחוד היה כחו עצום באגדה, אם כי גם מהלכה לא משך ידו וגם היה מפורסם ובקי במשנה (קהלת רבה פרשה ז׳), ופעמים רבות חרק על חבריו בהלכות, ובתלמוד מכנה מחלוקתו על חבריו בלשון מגרף בה ר״א (סנהדרין נ״ז). הוא היה מאושר בחיים: מלבד בנות חכמות היו לו גם שני בנים יקרים ואהובים במעשים טובים וביחוד בקבורת המתים. כאשר נודע לר״א כי ר״ח בני שהלך לטבריה ללמוד תורה עיסק בנסיון של אמת, כתב לו בחלצה המבלי אין קברים בקיסרין שלהתיך לטבריה לעשות שם חסד עם המתים (ירושלמי תענית פ״א ה״ז) אמנתי ותם לבו נתני לו מנתת נפש כל ימיו, וכל צרה שלא תעבור עליו לא הרגיזה מנוחתו. פעם אחת מת עליו ילד קטן ונכנסו חבריו לנחמו ובאשר יראו לפתוח פיהם בתנחומין, כבר הוא עליו את הדין במנוחה נפלאה, (ירושלמי סנהדרין פ״ו ה״י). כי גם נפשיה התאבלו על מותו כל העם. עד שבדרך מלוצה אמרו כי גם העמודים שבקיסרין הורידו עליו דמעות (מועד קטן כ״ח ע״). ממאמרי המחוכמים במדות ודרך ארץ המפוזרים בתלמוד ובמדרשים פה ושם נביא איזו מהם לדוגמא: לעולם יהא אדם מן הנרדפים ולא מן הרודפים (ב״ק צ״ב). לעולם אל ישיל אדם אימה יתרה בתוך ביתו (נדרים ו׳). נוח לו לאדם שיעבור עבירה בסתר ואל יחלל שם שמים בפרהסיא (קדושין מ׳). במקום שבעלי תשובה עומדים שם צדיקים גמורים אינם עומדים שם (סנהדרין צ״ט). ועל נרי הצדק שהרבו לבוא בימיו תחת כנפי היהדות אמר: ישובי יושבי בצלו המה הגרים שבאים לחסות בצלו של הקב״ה, וחכמים עליו בין שקרב על המזבח (ויק״ר רבא א׳). על דבר האמונה בחלומות אמר דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין (ב״ר פ״ט). קשר הנשואין היה נחשב בעיניו לקשר מן השמים ואמר: אין זיווג של אדם אלא מן הקב״ה (שם ס״ח). היא הורה כי כל אדם חייב לכבד את הוריו כבן דמא בן נתינא שלא רצה לצער את אביו להעירו משנתו. אם כי על ידי זה היה יכול לדפיסר חפסר מרובה (דברים רבה פ״א). כבוד התלמידים היה חביב עליו בכבוד חבריו. ולכן הורה כי לא ישב הרב על גבי מטה וישנה לתלמידו על גבי קרקע (מגילה כ״א). אילם גם לתלמידים הוזהר שלא להדהר אחר רבם, ואמר כל המדהרה אחר רבו כאלו מדהרה אחר שכינה (סנהדרין מ״ו). מעשה הצדקה היה נחשב בעיניו למאד. ולהשואלים אותו עד היכן כחה של צדקה שם בפי שלמה לתשובה את הפסוק: פוה נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד קרנו תרום בכבוד (ב״ב ד׳). ממאמריו בעניני מעשה בראשית נראה כי היו לו וכוחים עם בעלי כת הגנוסטים (יודעי נסתרות) שהאמינו בשתי רשויות, בחיטר קדמון שבריאת העולם היתה הברחית ולא מרצון הבורא. ולזאת אמר ר״א: הקב״ה ברא את העולם לא בעורת זולתו ולא בעמל ויגיעה כי אם בדבר ה׳ שמים נעשו (ב״ר פ״ב ה״ב). ומה שנאמר והארץ היתה תהו ובהו. שמזה יוכיחו הכת הנזכרת על מציאת חימר קדמון, יפרש ר״א כי תיקף אחר הבריאה הארץ עוד לא נתקנה כראוי כי אם עוד היתה תהו ובהו (שם פ״ב). נגד הברחות הבריאה אמר שהקב״ה ברא עולמות, והתהיבון ר״א והתהיבון עד שברא את העולם הזה ואז אמר דין הגיון לי ויתהון לא הגיון לי. ויוכיח זאת מן הכתוב ויהי ערב ויהי בקר מלמד שהיה סדר זמנים קודם לכן (שם פ״ט). נשען על הפסוק והמה כאדם עברו ברית ידמה במליצה צחה קרוות עם ישראל לקרוות יצור כפיו אחר הקב״ה (שם י״ט). יחס הנפש אל הגוף אחרי המות לדעתו הוא כך: כל יב חדש גופו קיים ונשמתו עולה ויורדת, לאחר יב חדש הגוף בטל ונשמתו עולה ושוב אינה יורדת (שבת קנ״ב). בעת התחיה יקומו אך הצדיקים ולא הרשעים, ולזאת אמר כי יום הנשמים המחיה טובים ורעים נדול המתים (תענית ז׳). דעת הקהל בנוגע לאנשים אשר יכבדום עבור חכמתם ותורתם היתה בידו לאות נאמן כי המה בני עולם הבא. ושם התשובה בפי שלמה להשואלים אותו איזהו בן עוה״ב: כל שבנגד זקניו כבוד (ב״ב י״ז). מתלמידיו המובהקים היו ר׳ זירא, ר׳ יונה ור׳ יוסי.

* * *

דאס ווערק, וועלכעס צווייטמאל מאנאטליך אין העפטען א 4 באגען איין נוטעם פאפיער אונד אין שאנעם דרוקק ערשיינט, קאסטעט (מיט אללען ביילאגען) לאנדקארטען אונד אנדערען אילוסטריא-ציאנען) 30 קאפעקען פער העפט. אללע 24 העפטע איינעם יאהרעם 7 רובעל 20 קאפעקען. — אין אינ-נארן צו בעשטעללען דורך דיא בוכהאנדלונג

M. E. Löwy's Sohn, Königsgasse Nr. 1

איז דעם געריכטסזאאלע

איין רייאינער אנטיסעמיט.

נעסטערן וואורדע דער אבגעארדנעטע אנדאר ווא דנ׳ י פאם בוראפעפטער פרעסבערגיכטע וועגען פערגעבעלירדיגונג. דיא ער אן דעם סעפעז-דיער נוטסבעוטצער פייל נאדי בעגאנגען, אינ-דעם ער איהן אים בוראפעפטי הירלאפ אין נראי-בער ווייזע אנגעגרייפפען האט, צו צוויי א מא-נאטען געפאנגנים אונד צוויי-הונדערט גולדען געלד שטראפע פערוארטהיילט. צווישען דעם פערטעטער דעם פרייזאטקלאגערס נאדי, קארל אטווש, אונד דעם אנגעקלאגטען, דער בעקאנטליך צו דען אנ-טיסעמיטען גערעכנעט, קאם עס צו איינעם וואר-ווענסלעל, וועלכער יאהרשיינליך איין דועל ל צור פאלגע האבען ווירד. עס הייססט, דאסס וואדנאי הייטע ווייגע סעקנדאנטען צו אטוואש גע-שיקקט האבע.

קארל אטוואש האט וואהרענד דער נעסטרי-גען פערהאנדלונג נעוואגט, מאן קאנגע אנגעהמען, דאסס דאס צייגניסס, וועלכעס וואדנאי נעגען נאדי גערעטער מאכען וואללע, געפאלשט ווייא. וועססהאלב ער ביטטע, דיעזעס צייגניסס ניכט צו פערלעגען. — וואדנאי ערקלארט דאס אלס איינע בוראטאלע פערלייטדונג, פיר וועלכע ער פאן אט-וואש איין פרייוואטעס ווענע נעגענטהאוגנ זיך פער-שאפפען ווערדע.

אים לייפע ווייגער פערטהיידיגונגסרעדע שפיעל-טע וואדנאי איין ווייגע פריהערע אנטיסעמיטישע נעזוינגונג אן אונד ער זאגטע: „איך נעשטעהע, דאסס איך אייגנען אירר טהום בעגאנ-גען, אינדעם איך מיך צו בעגען מיינער פאלי-טישען לייפבאהן אייגער פארטייא אנ-געשלאסען האבע, וועלכע אויף אונ-געזעטצליכער ווייזע דיא לאזונג אי-

M. E. Löwy's Sohn, Königsgasse Nr. 1

ער־מ׳ י ה א ל י פ א ל ו י א (קאמ. ביהאר״). פראָוידענס: מאטאס בענערעק, מאטריקענפיהרער: ראבבינער אלעקסאנדער רובין.

מ א ר י א ר־ל א פ א ש (קאמ. באלנאק־דאבאקא). פראָוידענס: אבראהאם שטאסעל, מאטריקענפיהרער: ראבבינער ק. שווארץ.

בריעפע דער רעדאקציאָן.

הערן מ׳ מ׳ אין מ. ל. הדל לא ימעט, אם אך מעילות ישרת. את אשר שרת היא, לא יועיל.

הערן A. אין ״. מיט שענ׳נענ׳!

הערן ד׳ ד׳ אין דראהאבישט. „שייער אבאנענענט״ קאנן זיך יעדער נענענען, דער זיינען נאמען פערשווייגט: אנאנימע צושריפטען קאנען ווייניגסטנס ניכט פערוקט ווערען.

הערן ב׳ ווי אין ה. נ. דאס דייטשע אונפערזינניגאר, דאס העבראיִשע קאָמפּט נאכטשענ׳.

הערן ״ ו׳ תכתן פ. „איס נעפאלליגקייט״ קאנען ווייניכסט אויסגעהמען, וואס אין דען האמען דעם בלאט־פעם ניכט פאסט.

הערן ז׳ ווי אין א. היא נעמיינע ו ו ו ר ש א נ׳ איז אונז וואהל דעם נאמען נאך בעקאנט; אָב אבער דער ראבבינער דערזערבען זיך פ ע ר ל ש ט י י ן נענגט, דויסטען ווייניגסטנס ניכט. פיעלייכט ווערד איינער דער נ. רעזער ראיכער אויסשלוס עשחילען קאנגען.

הערן א׳ נ׳ אין ב. ווייר האבען קיין שרייבען פאן איהנען ערהאלטען, קאנגען עס אזוא איך ניכט בע־אנשווערטען.

הערן מ׳ ש׳ אין ק. וואללען זיא נעגייא ראנאשמונג ואייא סעיע אינד נומסער אונענען.

הערן ש׳ ״׳ אין ט. פערגיפסען.

הערן ר׳ מ׳ אין ק. איינמאל 1 פר., דרייטאל 2 פל. א. וו.

הערן ״ ווי אין ה. איך דיא נאכעשיקקטען בלאט־טער מיסטען נערעכנעט ווערדען.

הערן ל׳ ש׳ אין ״. בריעפריך קאנגען ווייר ניכט אנשווערטען, ווענדען זיא זיך נעפאללענסט אן «MERCUR» Dorotheagasse 12. Budapest.

E. G. אין איל. בייס בעסטען ווילען ניכט מאגיך, פערלייכט אנדערעס.

לאז מ׳ פ׳ בק״ק פ. מה׳ החלצו את ששו הנכבד? ואם נהי׳ כזאת, אתו הסר״הר.

ראָטהזעל.

(רעכענונגסאיפנאבע.)

(פאן הערן אראָלד קאָהן, לעמבערג אין נעלעגענהייט.)

איין פאטער הינטערלאסט זיינען דייא וואהנונג 35 שטיק אכטען, פאן וועלכען דער אלטעסטע זאהן דיא האלפטע, דער מיטטלערע דען דרייטען מחייב אונד דער יינגסטע: דען נייגסטען מחייב ערהאלטען אבער דער יינגסטע: דען אכטען נעשלאכטע אדער פערקויפט ווערדען, דא דיא ביידער ניכט מחייבען קאנגען. קאמטען זיא פאר דען רעכטען הייר איזט איין נוטער רעכנער, ניכט אירגען נאך איינען אכ־טען, זא זאגט דיא מחייבונג נון נוט פאר זיך נעהמען. דער יינגסטער אבער דאגייא איינען אכטען פאטיסרט.

איך וועלכע ווייזע איז דיעס מאגיך?

חידה

בת שלש אותיות.

חרקו אות ראשון ותלקט עשרה,
ותמצאי את השני ער נכ ן קל דהיה;
ואם נם לא ת השני תעשי ככה,
אז במעשי ידיכם באמנה תמצאו ברכה.
תראו דבר ותרפה עד אשנים תשרה,
לכי נלכם, בקשותי — יהי איש, יהי אשה,

סעם תמצאוהו בין לוחתי פרעה במצרים,
וסעם יסתר כעבר בבית רחום:

---

*) דיא נאמען דער אינזענדער יינסענער לאזענגען, ווערכע אר שרוסס דער נאכסטען פריינאנגנטער אינז צוקאמטען, ווערדען ווייר פערבעסענגליכען.

עסם יבוא במתחנה, כנגב בצחרים,
סיו מתוק כבן רמון, וכל מיא מרורים. —
עסם הוא איש קדוש, כראש הנזירים,
ופעם יחוק אשמתות, כנבל ליד שעירים.

—

איש זר היא הסכסך, יהי לבן אפרים,
יהי רבן בנימין, ויכרע לכם ברכים:
יהי לפרא במדבר, באיון חיל יצה,
בשפתו יגכר מלא כחש ורמיה;
כאורב עד רעהו להכות בצדיה,
יתחפש גם במעיל מחבר הח דה:
אם לא תדעו אותו, שמו לכם אגדה. —

בוראפעסט בשבוע שחל בו ראש השנה לאלנות.
יום ג׳ לפרשת וינער יצ׳ תרס״ח לפ״ק.

שמעון בכרך.

אייפלאונג דער ראטהזעל אין נו׳ 9.

דעם דייטשען:

הויפטמאן:	מאיר:	נעגעראל:
50 100 50	100 50 100	150 150
100 100	50 50	
50 100 50	100 50 100	150 150

דער חדה:
שלג (שנעע.)

ריכטיג האבען געלאזט:

ב י י ד ע, דיא הערען: מנחם מיילוויאיך — פ. נאדי, ש׳ ״׳ ארצט — מאינאי, בערנהארד ווייסס — נעל־רענאלי, זאב זאלצער, אהרן גינצלער אונד י. ווייגער — ערשעטיען, הערמאנן שוואיין — פארגא, מאיר שיק — נאדזוואר, בעני ווייגשטיין — הירש־נעמעט.

דאס ד י י ש ש ע, פייליין: מארוינע לאנג — אילליאק אונד דיא הערען: סאלאמאן דייכפעלד — וועי־בעלי, ה. הארדעלסמאנן אונד י. בראיטער — טשאינא, פ. וואלסנאנג — סאקיז, אראָקה לינטער באלאסאן־פיעדר.

דיא ח י ד ה, דיא הערען: מאריין פאללאק — ב־פיעדר, ל. ווייסס — מעוא־פעטרי, אשר אנשר יינגייז אונד ה׳אל הלוי יינגייז — טיסא־פיעדר, יוסף נעלב — פילא, אינ. לייכטמאן — ע־אריוי, יאקאב פיעדר — מעוא־רישע, מאיכוס ווייסס — ב. אילליאק, יעקב שניטצער — מ. מעטע, מאיר קרוין — מ־קאסאן, מאיר זאלצער אונד אייזראק קאָנג — דינאפאלדוואר, אונד אדלער — בעיעג־מאס, סאמיעל ווי סס — אונג. סקאריטץ, ראבב. עס. הענג — אלטבייפיטץ, שמואל ביכלער — מאיוואיש, אברהאם שפיעד — כאיוסלאוי, משה יחיש בלאסס אונד א. מ. נאלדשטיין — עילוא, מתתי׳ ראשט — נאדי־קראָזאל, יאקיס ראזנשטיין — טעמעשוואר, י. ח. קראן — פינסקיכען, נתנאל מענדל דעוו — מיהאליאלוא, הערמאנן אלט — יאנאשהאא, ל. יאקאוועי — קראקוי ג. וו. אלעקסאנדער — סטראסקא.

פריטאג־פאלליעטאן.

פרי דענוואבע איינעס הויזערס.

(14־טע פארטזעטצונג.)

מאן קאנז זיך דענקען, מיט וועלכער אויסטרוקזאמ־קייט דיא נ׳זעלשאפט, בעזאנדערס יאקאב, דער עיצאר־לונג דעם אבעיסטען נעפאלגט וואר. אונזער הויזערר ווייג־טע דעם מאסטערען בייזער הייסטע טהאנען נאך אינד נור אונטער שלוכצען נאס ער דעם אבעיסטען אנט־וואָרט איזט זייגע פאנגען איבער דיא מאסיליגסטע־האשנייסס.

„איך האבע נוך — אנטע דער אבעיסט — נאך בעגעגנעטע קרייגע עקזיסטיגס, אבער נור עראהרען, דאסס מאסטר אונד מוטטער מיינעס ראונגבליטה נע־שאפען זיינן.״

דער הערר דעם הויזעס מוסטע נון דעם הויזערר אין פערטמעסטער אב, דיא דאסען עיהאנדעלטען באנ־דער אר, ז. וו.

אלס זיך יאקאב מיט זיינעס בעגלייטער עגטגעגנעטע, נינג דער אבעיסט איינע שטרענגע מיט אונד שטעקקטע בייס אבשיער דעם הויזערר איינען דאסטעלטהאלטער אין דיא האנד.

יאקאב וויגז איהן צוריק, אבער דער אבעיסט ווארד דאייבער בלאס אונד שטראָף: „איך ווערדע מעהר פיר דיך שהון, מיין זאהן, ווענן איך עס איס שטאנדע וואָרע. אבער איך בעגעהלע דיר, דאס נערדשטיקק צו נעהמען. עס איזט איינע הערלינג שולה, דיא איך אבטראגען מוסס פיר דיא אוהר, דיא דיין ברודער פיר מיך נעפאסטערט האט. דוא ביסט זיין איינציגער ערבע.״

יאקאב שטעקקטע דאס גלד איין אונד זאה דעם אבעיסטען, דער אנגנומאס ווידער דעם נאדשטן צוטרעטס, מיט עהרפורכט אונד לייבע לאנגע נאך. אויך נאהם ער הער פאס קאלפאטאר אבשיעד, דער איינען אנדערען ווגע אייגשלוג, נאכדעם ער נאכמאלס דיא פינקטליכע בע־ארבעונג דר בוכהאלטערייא־אנגעלעגענהייט פערשפאכען האטטע.

יאקאב ווארד קוים אים שטאנדע, דיא נעשאפטע נאך אים דאסע צו בעוארגען. אלס ער אבער אייס דעם דאסע גינג, ווטשטע ער זיך איזט איינגע שטיין, זיין הייכס גע־ווארדענס בינדעל אאר זיך הינלענגנע, אונד דאכטע נאך־מאלס איבער דיא נעש כטע דעם מאנגס נאך.

„גליקקליך בזזט דוא,״ אנטע ער צו זיך, „איינגע זא גראססהערציגען בריודער נעהאבט צו הבען. אך, דוא ארמער דאוויד, דא לייגסט דוא אין רוסטלאנדס קאלטעס בארען אונד מאן דיינגען נעבייגען אייס קוים נאך עטוואס דא. אבער דוא מוסטס עס ווייסס, מאסטערע קרייגער, דאסס הייער אין זאמטערהאפען אייס דעם שטיין בייס וועגע־ווייזער דיין הארבבריודער ווטשט אונד דייגער נערדענקס. וואס וואָרע זאגטס דאס לעבען ווערטה! יא, עס מוסס דאס לעבען איבער דאס גראב הייגס דייגען. דא יא אייך דיא לייבע צו דען שהיעריגן בזז איבער איהר גראב הייגס דייגט. אבער נעפאללען בזזט דוא אייך פיר איזראעלס עהרע; דוא זאאט ווייד אייגנעהען, ווענן אייך דער פראָסס איבער דיא הייגעהט אונד דער שטרום איבער דיא שטייגט.״

ער דאכטע נאך איינע ווייל נאך. עגדליך ערמאנג־טע ער זיך אונד רוגע: „אונד נון פארוואס, יאקאב? דיין בזודער וואר מאסטער בזז אין דען מאד, אבער ער האט מאטטר אונד מוטטער בעטריבט; דוא אבער ווילסט לעבען פיר דייגע מוטטער אום איהר דוא אלטען מאנע צו פרז סטען נאך דעם אלטמאכטיגען נאטטען ווילען אונד בזזטעל.״

ער טראקקנעטע דיא טהראנען מאן דען וואנגען אונד שרוטט פארוואס. פרעדען לאז אויך זייגעם גע־וכטע, פרעדען פערבייטטעט אין וואהלגעפיהר דורך זיי־נע בروסס.

דא מוכטע דער טהורם דעם קלייגען שטאדטכענס עגגדלען מאן דער פרעגע אויך.

(פארטזעטצונג פארגס.)

הומאָריסטישעס.

אין דער אסטערריכישען וואכענשריפט ליע־פערט הערר ג ש ט ע ט נ ע ר אייגע רייכע העבראיִשע שערץ־איבערזעטצונגען. זא איבער־זעטצט ער:

רוססלאנד מיט: ארץ נורה: אללע וועגע פיהרען נאך ראם מיט: כל הדרכים בחוקת הסכנה; אייגאהריג פרייווילליגער מיט: שנת רצון; טעלעפאן מיט: אונס לכותל; נעשיקקטער אפעראטאר מיט: נוזר ומקום; שוישפיעלער מיט: עושה רמיה; בול־גאריען מיט: מעלה נ ש׳ א׳ ם מקצה הארץ.

איינגעזענדעס.

דיא „ו ו י ע נ ע ר א ל ל ג ע מ י י נ ע צ׳ י־ט ו נ ג״ עגטהאלט פאגליך דייא ראמאגע, איין פאיללע־מאן אונד איינען ליטעראַרישען אויזזאטץ (Entrefilet) צו־מ׳ס הומאריסטישען אינהאלטעס.

פערשטערונג נייאנגרייטן.

(1. מ א ר ק ע ט א ט דער ק א ז ע ר-ק א נ י ן) האט פארגעסטערן ביים צווייטן דיעס-יאהרינען האפבאלל אין דער בורג דיא פרויא באַ-ראנן בעטטינא פאן ר א ט ה ש י ל ד דורך איינע אנשפראכע איסטעצייכנעט.

(2. ב א ר א ן מ א ר ק ן פ. ה י ר ש) איזט — ווייא מאן אזוי פאן פערלאסליכער זייטע מיט-טהיילט — דאצו איסטרוידען, מ י ט ג ל י ע ד דעם א ו נ ג א ר י ש ע ן א ב ע ר ה ו ז ע ס צו ווערדען. דער עדלע באַראן, דער דורך זיינע פאמט בישפיעלליאַ יאהלטאטיגקייט זיך איינען ווערטרוהם ערוואַרבען האט איזט אין אינגאַרן (אין סט.-יאַראַן) בענוטצט אונד ווירד דאס אונגאַרי-שע „אונדגנאט" ערוועַרבען, וואַראַן זיינער ערזיע-נונג צום מיטגליעד דעם מאגנאטענהויזעס קען דיז-דערזעכס עומגעגעטריטט. — בייא דיעזער גלעלע-גענהייט יאַללען ווייר הערפאַרהעבען, דאס דיא פאַן אונז צוערסט געמעלדעטע, שפאטער פאַן פיע-לען צייטונגען אָפּגעדרוקטע אונד דעמענטרעטע נאַכ-ריכט פאַן דער הונדערטמילליאָנען-שפענדע דעם האכהערצינען באַראַנס עמצט פאַן דען בלאטטערן נעטט ער בעשטאַטיגט, אונדערן אונאַר פאַן דער בערלינער „יידישן פרעססע" אין נאַנען בעשטממטער זייטע מיטגעטהיילט ווירד, דאס באַראַן הרש הונדערטפונפצינמיל-ליאָנען פראַנקס געשפענדעט האט, אונד צוואַר אין פונצט מיללאָנען צו יידישן יאַהלטאַטיגקייטס-צוועקען. פיר דיא טרקייא פיר רוסלאַנד אונד פיר אמעריקא-אינגאַרן.

(דיא אנטסטעמיטען אס אס טערריזמוס שען אבגעהרנע-טען הייזער.) פאַרגעסטערן בעאַמטוואָרטעט אים אמטרייבשען אבגעהרעטעטייט דער אינטערנאַציאָנאַלען פאַן גייטש אינ-טערפעלאַציאָן דעם אנטסעטיטשען אבגעאַרדנע-טען רוסטער פ. שאַנערער. דיעזעס אבגע-אַרדנעטען יאַהרע ווערצייט אים אבגעאַרדנעטען דייזע פאַס דעפעטרטען אונד בוכאַיינאַר אַרייטער-וומאטספראַעסאַאר דר. מ א מ א ש ט ש ו ק דער פאַרייאַרדע נעמאַכט. דאַס ער דיא שטרענגען צום אנטסעטיטשען דעמצע, אייניג אייגייר-באַטהראַרע שיקקטען דעם פראַעסאַאר מאַמאַש-טשיק דאַפיר אייגען שטאַרבריעף צו, אונד דער אינטערנאַטסאַיטעטער דיעסס דיא יאַהאַר בע-אַטראַפטן. אייף דיעזע שטראַפע בעזאַגן זיך דיא אינטערפעלאַציאָן שאַנערערס, וועלכע גון דער מיטטער דאַהין בעאַמטוואָרטעט, דאַס דיא שטראַפע אייגע געדעמפט דיא. דאַס ער דיא שטרענגטעפעיטיגייטש יאַהל דורך איינע דעפוטאַ-ציאָן פערשטאַרגינג, וועלכער ער דיא יאַהל אנצי-נעהמען ערקלאַרטע.

(וו אַ ה ל ט ה אַ ט י נ ק י י ט.) אויס ו אַ ר אַ נ נ אַ ווירד אונז געשריעבען, דאַס הרכ הנגיר המיפלג היטיש מוח' ישראל ש ט ר י ר אין ליעגס נאַמען אונד אים נאַמען זיינער נאַטטען דעם דאַרטיגען קראַנקענפעראַין „בקור חולים" פינפהונ-דערט אונד דער תלמיד-תורה-שולע צווייטיזינד גולדען שפענדעט.

(אַ ו י ר ד י נ ע ר י ו ד ע) איזט אַס 11-טען ד. מ. אין ד ר ע ז ד ע ן נעשטאַרבען. זיין נאַמע וואַר יהושע צ י ט ל י ן. אונד דיעזער נאַמע איזט ווייט אונד ברייט אונטער אונזערען גלי-בענסגענאַסען בעקאַנט. דער פערבליבענע ער-ריכטע דאַס אלטער פאַן 64 יאַהרען. ער עגנ-שטאַמטע אייגער בעריהמטען רוסס-יידישען געלעהרטען-פאַמיליע אונד גנאַאַס אייגע עכט יידי-שע ערציעהונג. ער וואַרדע אין דאַס שטודיום דעם תלמוד אייגגעפירט. דאַך ווידמעטע ער זיך אין דיעזער פאַטערשטאַדט מ אַ ה י ל ע ו ו דעם קיפּפּאַנסטטאַגע. שפאַטער אויפגעזיעדעלטע ער נאַך מ אַ ס ק ו י א. וויא ער צוויי יאַהרצעהנטע תורהדורך צו דען הערפאַרגאַנגדסטען קיפּלייטשען געהאַרטע. פאַר עטוויא 7 יאַהרען לעב

פאפיער איינכויפסכוועללע.

400	באנען 8' לינירט בייעפאפיער 81' שטארק	1,20
400	ווייסע קאווערט 80 פון שטארק	1.10
500	באנען שרייבפאפיער 140 דיקקעס	1.90
250	„ נאפס. נעשעפטספארמאט בייעפאפיער בלויא קאריוס 1.30 שטארק	1,60
1000	שטיקק האנדקאווערטס 140 פארבין פעסט.	2,10

נור ווירקליך פיינסטער 5% פרוזענטיגער שריפט נאכנאחמט. לא. נער פון פאקס, זאקע, שטאנאס אונד וויינגלאקס.

Marcus Silberstein

Wien, II., Lilienbrunngasse 18.

מצות-מאשינע.

נור איינמאל געבראוכט. אין פארצינירונגס ; שטאנדע פאבריקירט, מיט זאמטליכען האנדווערקצייגען גיריכטעט צו האבען ביי א

Podvinecz u. Heisler,

Budapest, vaczi-ut 27 szám.

וויכטיג פיר רעגאלירע-פאבטער.

רום, שלייפווייטץ, טרעבער, ליקארע אונד עסיג עצייגס מאן אדנע אפפאראט בילליגסט מיט עסיגעזען אונד אשטרישען אדען פון

ארנאלד וואטערעך

בודאפעסט, מאגאזינגאסע, נעבענאיבער דעם אייז. טעמפעל אפפעריירט פערער : הויזגבלאזע, וויבאלגעס, גלי. צערען, עגזהויזנספיליער, מיטעל געגען אלל ווייג-קראנקהייטען עצט, פערער : הימבעריאפט אי. ציטראנענואפט פיר נאוגע-פילליגס. דאגן : מעטע גלאנצווייסע, וואשבלייפארבע קארבאליירט אונד מארבאלקלק. פייזיקראנגט אונד מאגיס. לאציאנסבכער אין אללען שפראכען גראטיס.

STERNBERG ARMIN,

Musik-Instrumenten-Fabrik,
Budapest, VII. Bezirk, Kerepeserst. 36.

נייעסטעס האראמאנאי מסלאטעס מיט 12 קלאפפען, ווערך לייכטעס בלאזען אין דאס מונדשטיק שפרעכען דיא ווערך אנגעהמען מאנע אן. מאן ירעראנגען וואפארט לייכט צו ערלערנען. פייז 2 פל. מיט 300 דער פערשיעדענסטען מוזיק. אינשטרומענטע אללוסטרירטע קאטאלאגע גראטיס אונד פראנקא. איבער האראמאניקא אונד האראמאניאס מעטאלאגע אללוסטרירטע קאטאלאגע.

ק. אונד ק. אויסשל. פריוו.

וואש- אן. אויסווינדעמאשינע,

וויסעס דאנעבל עהרלוך, וואשט אין 8 מינוטען אינע אנצאהל וואשע, עגשפרעכענד 100 מאשינען אדער 10 הערען עשע. בלאנק רוון, אהנע דיעווע בע צו בעשאדיגען, וואפיר גאראנטירט. לוס אוד מה יגי דער פערשיעדענען וויי-קאפסיס אנען בייא מערהרען אינ- אונד אויסלאנדישען געוועבעאיס. שעדלונגען אלס דיא צוגעקקענטשפרעכענדסטע אן. לייסטונגספאהיגסטע וואשמאשינע הויך אויצייכנונגען אנערקאנגט : בעריעס מיט פרייגער אויף דיא ראבענדען אויסשרוונגען אללער פארטיע. בייא דענען זיך מיינע מאשינען אין געבראוך בעפינדען, וויא זיך דיעווערבען אלס א יסגעצייכנעט בעוואהרען. דיא שטעהען בייא דען פוליסען שפ פארען, וואשאנשאלטען, קראנקען, האוסיס אונד גאסע. יען הי וואהרנגען עטע. דעם אין- אונד אויסלאנדעס אין פערוונדונג אונד עמפעהלע איך הייטיט דיע- ווערבען צום אנקויפע.

Daniel Ehrlich,

Budapest, Csengerygasse, 53. : פאבריקקאנט אין אויסקונפט אונד פראשפעקט ואמט פריוזוואנט פראנקא.

דיא קאנ. קאנס. פריוו. האמפ-ציגארען-פאבריק פון

פאסט מאיערהאף אי. ווייטמאיער

אין טארנאו (גאליציען)

ערצייגט אללע ארטען סורראגאט-קאפפע פיינסטער קוואליטאט צו בילליגסטן פרייזען אינטער גאראנ- צע כשר. של כר גאוט צוריקי ומנו ובפרט של הרבנים הצדיקים הקדושים גאוט ארץ אשר מפזרים אנו חיים ומיטים אנו שיתים בקשת מרח משה דוד פריעדמאנן שליטא מטשארטקאוי ומרח חזקאל הא לבערשטאם שליטא בשיגאוא ומרח ברוך האגער שליטא מייזנצא. ובכתי הצדיקים אנם משתמשים רק בהצובאי הזאת כאשר הערדו בעצמם בכתבידים.

פריילוסטע עט הכשרים גראט אונד פראנקא.

K. K. Priv. Galizische Dampf-Cichorien-Fabriks-Gesellschaft
FAST, MAYERHOFF & WITTMAYER Tarnow.

Nur echt mit dieser Schutzmarke.

Professor Dr. Lieber's

Nerven-Kraft-Elixir

zur dauernden Heilung der hartnäckigsten **Nervenleiden**, besond. Bleichsucht, Angstgefühle, Kopfleiden, Migräne, Herzklopfen, Magenleiden etc. — Näheres besagt das der Flasche beilieg. Circulär.— Gegen Einsendung oder Nachnahme zu haben i. d. Apoth. in Flaschen à fl. 2.—, 3.50, 6.50.

Haupt-Dep.: Apoth. **Josef von Török** Budapest.

Alte berühmte echte

St. Jacobs-Magentropfen

der Barfüsser-Mönche.

Zur sicheren Heilung von Magen- und Nervenleiden, auch solcher, die allen bisherigen Heilmitteln widerstanden, spec. chronischer Magencatarrh, Krämpfe Angstgefühle, Herzklopfen, Kopfschmerzen etc. — Näh. in dem jeder Flasche beiliegenden Prospect. — Zu haben i. d. Apoth. 1 Fl. fl —.60 kr., gr. F fl. 1.20.

Haupt-Dep.: Apoth. **Josef von Török** Budapest.

מצבות.

ארנאלד מאהן'ס גראבשטיינלאגער

Budapest, Waitzner-Boulevard Nr. 5.

(אן שבת אונד יו"ט געשפערט.)

עמפפעהלט זיך אללען עגנען, ווערכע דיא ערוירגע פפליכט דעם גראבשטיינזעטצענס צו ערפילען האבען. — זעהר שאנע גראבשטיינע אים מארמאר אונד גראניט זינד אין גראסטער איסוואהל פארראה, מחנ. קארערקטע גראווירונגען, זעהר שאנע שריפ. טען מיט עכטער פערגאלדונג ווערדען בעסטענס אויסגעפיהרט.

נער פארטיא-פראגע אנשטרעבט. איך וואר מיט- גליעד דיעזער פארטיא, וועלכע קיינע ע ק- זיסטענץ - בערעכטיגונג האט. גנ- מעהר, בין איך יעדאך איינע בעסערען בעלעהרט. ווייטער נעשטעהט וואהנאי צו, דאסס אטוואס אים טסא - עסלאהרער פראצעס איינע הערפאהראנגעדע אונד גלאצענדע ראללע גע- שפיעלט האבע, דאסס ער (אטוואס) אידם יעדאך זיט דער צייט דיעזעס פראצעסעס פיינלליך גע- דונגע וויא.

אטוואש ערווידערטע, דאסס וואהנאי נאך פיעלעס לערנען מיססע, בין ער עס דער מידע ווערטע האלטען ווערדע, זיך מיט אידם אין איינע פאלעמיק איינזולאסען.

מאָנגורז.

אין דער נעמיינדע דעטש (קאמיטאט טאלנא) איזט אם 11-טען אפריל ד. י. דיא שטעללע איינעס פארבעטערס, דער אין נוטער בעל תפילה, קורא, שוחט ובודק איזט, צו בעזעטצען. דערזולבע האט איך פיער צו לערנען אנפאנגעדע קינדער צו אינ- טערעסטען אונד צווייטאל וואכענטליך אין דעם נאהען, איינע פערטעלשטונדע עגזפערנטען דארפע דאס פערשלאכטען צו פערזעהען. מיט דיעזער שטעללע איזט אין יאהרעסגעהאלט פאן 300 פל. אונד פריעע וואהנונג פערבונדען. דעפלעק- מאנטען, וועלכע נור קלייגע פאמיליע האבען, צייג- נעסע אבער אידהרען בוזהערגען וועטליך-העלינ- אזען לעבענסוואנדעל אונד נוטע קבלות פאן אנער- קאנטען ראבבינערן איפוייזען קאנגען, וואללען אידהרע שריפטען איינזעהדען. — נור דער בערופענע ווערד צום פראבעפארטראג צוגעלאסען אונד נור דעם אקצעפטירטען ווערדען אן רייזע- אונד איבער- ווערלונגסקאסטען 15 פל. פערגיטעט.

Decs, Comitat Tolnau, Jänner 1888.

PHILIP POLÁCSEK, Vorsteher.

מאָנגורז.

אין דער הייזיגען ארטהראקסען איזט. גע- מיינדע איזט דיא שטעללע איינעס טכטיגען פאר- בעטערס, דער צוגלייך אין נוטער בעל קורא אונד שוחט מומחה זיין מוסס. בין רח ארד. אנגסטעגס בין רח נסן הבעל מיט דעם וואכענטליכען גערהאלט פאן 6 פל. אונד פריעע וואהנונג צו בעזעטצען. — בעווערבער מוסען מיט קבלות פאן אנערקאנטען ארטהראקסען ראבבינערן פערזעהען זיין אונד זיך איינעם פראבעפארטראג אונטערצוי- הען. הייזשפעזען ווערדען נור דעם אקצעפטירטען פערגיטעט.

T. Szalka (Com. Hont) Post: Letkés,
Bahnstation Szobb oder Grán Nána.

SALAMON KOHN, Vorsteher.

קאָנגורז.

אין דער איזט. ארטהראקסען איזט. נעמיינדע צו טירנו איזט דיא שטעללע איינעס בעל תפילה וקורא. שוחט ובודק ומוקר מיט דעם יאהרעס- געהאלטע פאן 300 פל. אונד האלבער שחיטה צו בעזעטצען. דעפלעקטירענדע וואללען בין 10-טען פעברער ד. י. אידהרע קבלות פאן ארטהראקסען גדולי ישראל ואמטע ציינגיססען אבער אידהרע בוז- הערונג ווירקאמקייט אונד איבער פאטליגעזשטאנד אן דען געפערטיגטען איינזענדען. אין בן תורה ווירד בעפארצוגט. שפעזען ווערדען נור דעם אקצעפטירטען פערגיטעט.

Tyrnau, im Jänner 1888.

JACOB MANNHEIM, Präses.

אָרטהאָקסען-נאסטהויז

אונד קוארטיר, וויא אויך פערשיעדענע כשר וויינג זייט נייאהר אם הויפטפלאטצע וויז א וויז דעם גראסען נאסטהאס „Magyar király“.

HEINRICH KORÁNYI, S. A. Ujhely.